

Ingvild Kjerkol
Helse- og omsorgsminister

15.06 2022

Sivil ulydighet på Eidsvolls plass for ansvarlighet i ruspolitikk

AROD har [ansvarliggjort](#) helseminister for videreføring av straff på tilbakeviste premisser. Vi har spørsmål som må besvares om straff på rusfeltet skal fortsette, men etter purringer ikke fått svar. Alt for lenge har helseminister sviktet sitt ansvar for ruspolitikken, og AROD vil ha en sivil [ulydighetsaksjon](#) på Eidsvolls plass torsdag den 22. september for å klarlegge rettigheter.

Markeringen foregår utenfor Stortinget for å minne lovgiver om en lenge oversett gruppering, og er en anledning for norske myndigheter til å tette et [lovløst](#) rom. Etter at rusreformen krasjet og Høyesterett utmålte straffefrafall i brukersaker, har riksadvokatens avklaring om maktbruk skapt frustrasjon ikke bare blant tilhengere av et narkotikafritt ideal, hvor KrF og Frp vil gi politiet maktmidler som riksadvokaten mener strider mot brukernes rettigheter, men også blant tilhengere av konstitusjonell forankring. Terskelverdier, for eksempel, [kritikeres](#) for å være uten prinsipiell basis og for å videreføre vilkårlig forfølgelse, og politiet opplever i økende grad en usikker arbeidsdag.

Sikring av rettigheter

Klimaet på den politiske debatten synliggjør behovet for avklaring. Stadig flere ser straff som uforholdsmessig, og ved å bringe cannabis til Stortinget—og oppfordre andre til å gjøre det samme—minner vi politikerne om behovet for å rydde opp i ruspolitikken. Vi tilbyr også statens jurister et rettsspor for videre klargjøring, og helseministeren har anledning til å sikre rettsstatens garantier. Siden Høyesterett i 2010 avviste prøvelsesretten til narkotikalovbrytere er nærmere 500.000 [straffesaker](#) konstitusjonelt omstridt, og AROD vil markere motstand mot slik uansvarlighet som gjør at jakten på syndebukker består. Vårt [presseskriver](#) viser hva vi vil oppnå med aksjonen, og vi ber helseminister ta grep som sikrer at ruspolitikkenes forfulgte ikke igjen faller utenfor rettsstatens nett.

Det var dette som skjedde gjennom rusreformen og i Oslo tingrett den 1. juni, da ARODs sivile ulydighet utenfor Politihuset gikk for retten. Riksadvokaten var i [forkant](#) informert om behovet for prinsipiell avklaring, samt et rundskriv til politi- og påtalemyndighet som påpekte viktigheten av å respektere prøvelsesretten, men fordi riksadvokaten unnlot å handle fikk saken en aktor som [skjulte](#) menneskerettighetsbrudd. Både aktor og dommer var tilstrekkelig informert til å vite bedre, men loven ble ikke kvalitetssikret. I stedet ble offentlig panikk og straff på tvilsomme premisser videreført, og krisen for rettstaten kan vanskelig overdrives.

Det er ikke uten grunn at Johs Andenæs omtalte prøvelsesretten som et kjernepunkt i rettstaten og vesten viktigste bidrag til verdenskulturen. Det her heller ikke uten grunn at norsk juss legger ansvaret for å sikre rettigheter hos tingrettsdommer like mye som høyesterett, og det er på det rene at både aktor og dommer har personlig ansvar for videreføring av straff. Hvert år hviler 30.000 nye straffesaker på deres skuldre, og hva vil skje når riksadvokaten eller andre instanser gjør jobben AROD etterlyser?

I 13 år har det sivile samfunn bedt staten om å sikre rettsstatsgarantier for ruspolitikken forfulgte, og når riksadvokaten undersøkte forholdsmessigheten ved maktbruk i mindre saker kom det ikke som en overraskelse for AROD at systemiske overgrep var begått. Mens Helsedepartementet ble [ansvarliggjort](#) i 2013, har [Riksadvokat](#) og [Justis](#) har vært informert om problemet med vilkårlig forfølgelse siden 2009, og AROD minner om vårt krav at forholdsmessigheten av maktmiddelbruk i mer alvorlige narkotikasaker må gjennomgås.

Dette bør skje kvikt. Med øverste ansvar for ruspolitikken, tilfaller det helseminister å ta problemet med straffeloven og menneskerettighetene på alvor, for hva vil skje når en menneskerettsanalyse avdekker uforholdsmessighet i større saker? Hva vil skje med de som har vært i posisjon til å stanse pågående menneskerettsbrudd, men som lot offentlig panikk fortsette? Hvordan vil ettertiden reagere?

Det er med god grunn at Are Frykholm, leder for politijuristene, [etterlyser](#) fagledelse. Verdens menneskerettsapparat ser straffefrihet for manglende ansvarlighet som den største utfordring for sikring av menneskerettigheter, og listen over ansvarspersoner som viderefører straff på tilbakeviste premisser blir stadig lenger. Ansvarsbyrden veier årlig også tyngre, da hundrevis av dødsfall, tusenvis av fengselsår, samt annen unødig død og lidelse påføres befolkningen, og helseministeren er nøkkel til å stanse pågående menneskerettsbrudd.

AROD ber derfor helseministeren, som ansvarlig for brukeres helse- og livsvilkår, om å ta ansvar for offentlig panikk. Personlig integritet er eneste løsning på et systemisk problem, og tiden er [moden](#) for et oppgjør med den tradisjon som måler forholdsmessighet fra et narkotikafritt ideal. Alt som skal til er prinsipiell forankring i menneskerettigheter, og vi minner om spørsmål som AROD har levert til Helsedepartementet.

Spørsmål til helseminister

Det er i offentlighetens interesse at spørsmålene blir besvart. Rettmessigheten til en politikk som bygger på tvang og umyndiggjøring må forsvares, ellers videreføres offentlig panikk, og helseminister mottar, med [dette](#), en liste med spørsmål som AROD ikke fikk stilt helseminister i Oslo tingrett 1. juni. Politi og domstoler avskar i forkant av forhandlingene forsvarets bevisoppgave som dokumenterte påstanden om menneskerettsbrudd og verken vitner, dokumenter, eller dokumentarfilm ble tillatt fremmet. Allikevel må straff forsvares, og [spørsmålene](#) tilhører saksdokumenter som skal til EMD om norske myndigheter ikke erkjenner sammenhengen mellom offentlig panikk, menneskerettsbrudd, og tidligere tiders vilkårlige forfølgelse. Uansett motstand fra forbudstilhengere, vil AROD forfølge et effektivt rettsmiddel, og vi tilbyr helsedepartementet en mulighet til å redegjøre for sitt ansvar.

AROD ser frem til å høre fra helseminister, og håper på handlingskraft i dette som er en viktig brytningstid for nasjonen.

Med hilsen

A handwritten signature in black ink that reads "Roar Mikalsen". The signature is fluid and cursive, with the first name "Roar" and last name "Mikalsen" clearly distinguishable.

Roar Mikalsen

Leder for AROD

Alliansen for rettighetsorientert ruspolitikk